

רבי יוחנן וריש לקיש על החיים ועל המוות.

פעם אחת הגיה ר' יוחנן רוחץ בירדן.

רָאָהוּ רִישׁ לְקִישׁ וְקָפֵץ אַחֲרָיו לְתוֹךְ הַיַּרְדֵּן. אָמַר לוֹ ר' יוֹחָנָן: כּוֹתֵף לְתוֹרָה. אָמַר לוֹ: יָפִיךָ לְנָשִׁים

אָמַר לוֹ ר' יוֹחָנָן: אִם תִּחְזַר בָּךְ אֶתֶן לְךָ אֶת אַחוֹתַי, שֶׁהֵיא יָפָה מִמֶּנִּי.

קָבַל עָלָיו. בִּקֵּשׁ לְחֹזֵר וּלְהִבִּיא פְּלִיּוֹ – וְלֹא יָכַל לְחֹזֵר. הִקְרִיא וְהִשְׁנִיחַ לוֹ וְנִעְשָׂה אָדָם גְּדוֹל.

פעם אחת נחלקו חכמים בבית המדרש:

הַסִּיף וְהַסַּכִּין וְהַפְּגִיזוֹן וְהַרְמַח וּמַגֵּל יָד וּמַגֵּל קְצִיר, מֵאֵימַתִּי מְקַבְּלִין טַמְאָה? – מִשְׁעֵת גָּמַר מְלֹאכְתָּם. וּמֵאֵימַתִּי גָמַר מְלֹאכְתָּם?

ר' יוֹחָנָן אָמַר: מִשְׁיָצֵרְפָם בְּכַבֶּשֶׁן, וְרִישׁ לְקִישׁ אָמַר: מִשְׁיָצֵחֲצָחָם בַּמִּים.

אָמַר לוֹ ר' יוֹחָנָן לְרִישׁ לְקִישׁ: לְסָטִים בְּלִסְטִיּוֹתָיו יוֹדֵעַ.

אָמַר רִישׁ לְקִישׁ: וּמָה הוֹעֵלֶתְ לִי? שָׁם קָרָאוּ לִי "רַבִּי" וְכָאֵן קוֹרְאִים לִי "רַבִּי". אָמַר לוֹ: הוֹעֵלֶתִי לְךָ, שְׁקַרְבָּתִיךָ תַּסַּח כַּנְּפִי הַשְּׂכִינָה.

חִלְשָׁה דַעְתוֹ שָׁל ר' יוֹחָנָן וְחִלָּה רִישׁ לְקִישׁ. בָּאָה אִשְׁתּוֹ שָׁל רִישׁ לְקִישׁ וּבְכַתְּהָ;

אָמְרָה לוֹ: עָשָׂה בְּשִׁבִיל בְּנֵי. אָמַר לָהּ: "עֲזוּבָה יִתְמָיִךְ אֲנִי אֶתִּיךָ" ([ירמיה מט, יא](#)) – עָשָׂה בְּשִׁבִיל אֱלֻמְנוּתִי.

אָמַר לָהּ: "וְאֱלֻמְנוּתִיךָ עָלֶי תִבְטָחוּ" ([שם](#)) – וּמַת ר' שְׁמַעוֹן בֶּן לְקִישׁ.

הִגִּיה ר' יוֹחָנָן מִצָּטַעַר אַחֲרָיו הַרְבֵּה. וְלֹא יָרַד לְבֵית הַנֶּעֱד.

אָמְרוּ חֲכָמִים: מִי יִלְךְ לְהִנִּיחַ דַּעְתּוֹ? יִלְךְ ר' אֶלְעָזָר בֶּן פְּדָת, שְׁשִׁמוּעוֹתָיו מְחַדְדוֹת.

בָּא וְיָשֵׁב לְפָנָיו. כָּל מָה שֶׁהִגִּיה ר' יוֹחָנָן אוֹמַר – אָמַר לוֹ ר' אֶלְעָזָר בֶּן פְּדָת: תִּנְיָא דְמִסִּיעָא לָךְ.

אָמַר לוֹ ר' יוֹחָנָן: אַתָּה כְּבֹן לְקִישׁ?

בֶּן לְקִישׁ כְּשֶׁהִייתִי אוֹמַר דָּבָר – הִגִּיה מִקְשָׁה לִי עֲשָׂרִים וְאַרְבַּע קְשׁוֹת וְאֲנִי מְתַרְץ לוֹ עֲשָׂרִים וְאַרְבַּעַת תְּרוּצִים – וְהִשְׁמוּעָה גְּתִרְוִיחָה מֵאֵלֶיךָ;

וְאַתָּה אוֹמַר "תִּנְיָא דְמִסִּיעָא לָךְ"? וְכִי אֵינִי יוֹדֵעַ שְׁיָפָה אֲמַרְתִּי?

עָמַד וְקָרַע אֶת בְּגָדָיו וּבָכָה. וְאָמַר: הִיכֵן אַתָּה, בֶּן לְקִישׁ! הִיכֵן אַתָּה, בֶּן לְקִישׁ!

הִגִּיה צוֹעֵק וְהוֹלֵךְ עַד שְׁנַטְרָפָה עָלָיו דַּעְתּוֹ.

בִּקְשׁוֹ עָלָיו חֲכָמִים רַחֲמִים וְנִמַּת.

- מדוע פנה אליו רבי יוחנן? משכה אותו העוצמה של ריש לקיש. איש בעל עוצמה מחפש אנישם בעלי עוצמה כמוהו. מחפשי אמת.
- יופיך לנשים. הוא מגיב לו. אתה מבוזבז בעולם שלך. הוכחה לעוצמה. אתן לך את אחותי. – ריש לקיש פוגש רב שמושגי היופי לא זרים לו. ששוחה בירדן. שיש בו חיים. שהוא מודע ליופי החיים. רק אדם כזה יכול למשוך את ריש לקיש לבית המדרש.
- ומצד שני – העידון של רבי יוחנן פועל באופן מידי על ריש לקיש. משהו מתעדן בו. זה מה שמושך אותו. העדינות. היופי העדין. .
- לומדים יחד. והדינמיקה היא כזו שאין לריש לקיש יראה מרבי יוחנן. הוא לא מחפש להצדיק אותו, לומר לו כמה הוא צודק. הוא מקשה עליו. מבררים את הסוגיה. זו הדינמיקה.
- מגיעים לסוגיה. הכלים הם ביטוי לכלי עבודה של בירור. סכין, איזמל. כיצד מנתחים בעיות.
- רבי יוחנן הולך עד הסוף. אש. לחדד את הדעות ואת העמדות
- ריש לקיש מבקש לצנן מעט. דווקא העדינות שבתה את ליבו.
- רבי יוחנן מגיב לו- ליסטים בליסטיות ידע. כלומר- מה אתה מפחד? כאן אפשר ללכת עד הסוף. בבירור הדעות. ובזה עצמו רבי יוחנן מנכיח את השיטה שלו.
- ריש לקיש- מה הועלת? אם בית המדרש לא שונה, אם אין עדינות וכבוד בדרך לבירור האמת אז במה זה שונה?
- רבי יוחנן- זה שונה. כאן עוסקים בבירור האמת. תחת כנפי השכינה. אל תוותר עם העוצמה.
- האחות היא דמות ממוצעת. מבקשת מרבי יוחנן שיוותר. שירחם. הוא לא מוכן. הכוונה כנראה הייתה שהוא לא רצה לוותר על העוצמות של ריש לקיש.
- ריש לקיש נשבר. ומת. צער. מצב בלתי אפשרי.
- אין אף אחד עם עוצמה כמו שלו וגם רבי יוחנן מת.
- סיפור קשה. אמת מול שלום. עדינות מול תוקף הבירור.